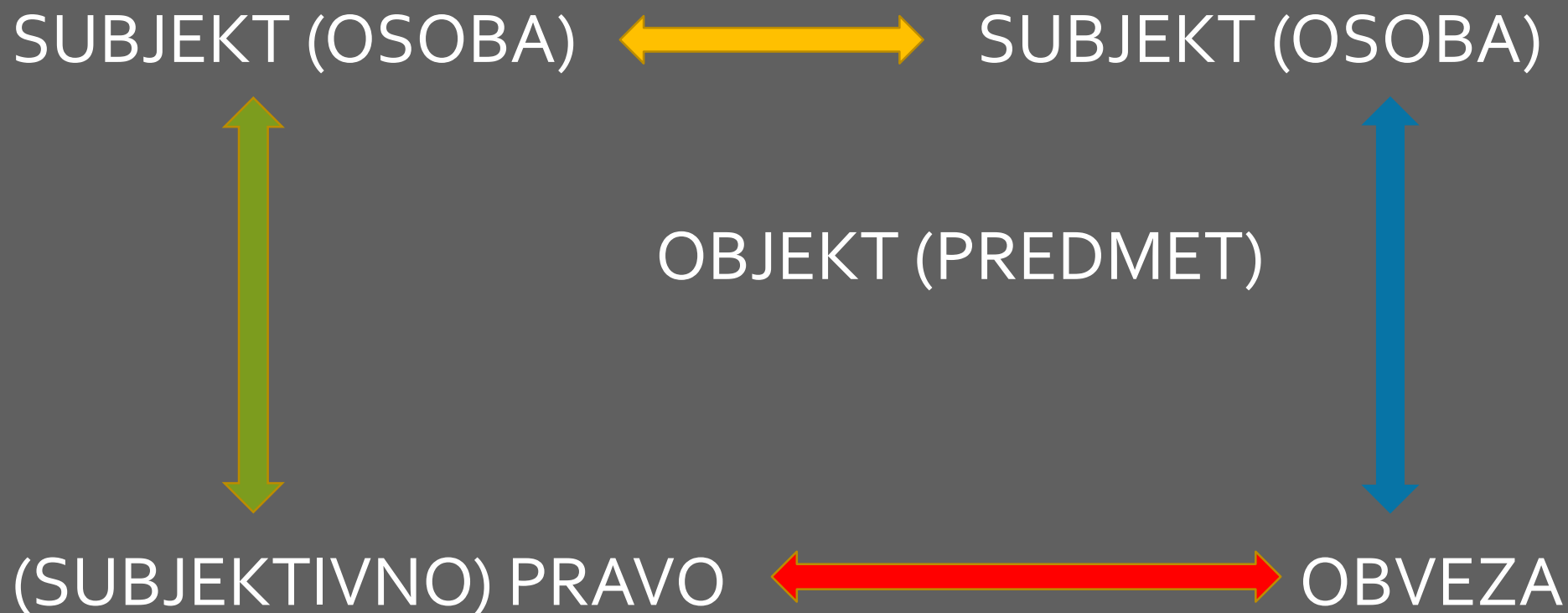

OSNOVE PRAVA ZA GRAĐEVINARE

STATUSNO PRAVO – FIZIČKE I PRAVNE OSOBE

Prof. dr. sc. Saša Nikšić (Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

STRUKTURA PRAVNOG ODNOSA

POJAM FIZIČKE OSOBE

- POJAM: definira se kao živ čovjek
- POSTANAK: rođenjem (izuzetak: nasciturus – nerođeno dijete može naslijediti)
- PRESTANAK: smrt (utvrđivanje smrti: medicinska struka) ili proglašenje nestale osobe umrlom (Zakon o izvanparničnom postupku)

SPOSOBNOSTI FIZIČKE OSOBE

- PRAVNA SPOSOBNOST
- POSLOVNA SPOSOBNOST
- DELIKTNA SPOSOBNOST

PRAVNA SPOSOBNOST

- POJAM: sposobnost biti nositeljem prava i obveza.
- Praktički isto što i pravna osobnost.
- Ne može postojati pravna osoba (osobnost) bez pravne sposobnosti.

STJECANJE PRAVNE SPOSOBNOSTI

- Fizička osoba stječe pravnu sposobnost rođenjem.
 - Izuzetak: nasciturus – nerođeno dijete može naslijediti.
- Fizička osoba ima pravnu sposobnost bez obzira na dob, faktične sposobnosti i druga svojstva.

GUBITAK PRAVNE SPOSOBNOSTI

- Smrću fizičke osobe prestaje pravna sposobnost.
- Izuzetak: proglašenje nestale osobe umrlom.
- Fizička osoba ne može izgubiti pravnu sposobnost na drugi način (npr. kažnjavanjem).

POSLOVNA SPOSOBNOST

- **POJAM:** sposobnost vlastitim djelovanjem stjecati prava i obveze.
- **STJECANJE:** punoljetnost (iznimke: stjecanje poslovne sposobnosti stupanjem u brak uz dozvolu suda; stjecanje ograničene sposobnosti prije punoljetnosti u radnom odnosu).
- **GUBITAK:** 1. odlukom suda (zakon), 2. gubitkom sposobnosti za rasuđivanje ako osoba nije odgovorna za taj gubitak (sudska praksa)

DELIKTNA SPOSOBNOST

- POJAM: sposobnost odgovarati za vlastita protupravna djelovanja ili propuste.
- STJECANJE: 14 godina života ako je osoba sposobna za rasuđivanje (iznimno od 7 do 14 godine).
- GUBITAK: gubitkom sposobnosti za rasuđivanje; nije potrebna odluka suda

PRAVNE OSOBE I PRAVNA SPOSOBNOST

- Pravna osoba ima pravnu sposobnost.
- POJAM: sposobnost stjecanja prava i obveza (isti pojam kao i kod fizičkih osoba).
- Postoje različite vrste pravnih osoba (država, regionalne i lokalne jedinice, ustanove, trgovačka društva, udruge, zaklade)
- STJECANJE: u trenutku nastanka pravne osobe.
- TRENUTAK NASTANKA: ovisi o vrsti pravne osobe.

PRAVNE OSOBE I POSLOVNA SPOSOBNOST

- **POJAM:** sposobnost vlastitim djelovanjem stjecati prava i obveze (isti kao i kod fizičkih osoba).
- **STJECANJE:** u trenutku nastanka
- **GUBITAK:** u trenutku prestanka

PRAVNE OSOBE I DELIKTNA SPOSOBNOST

- POJAM: sposobnost biti odgovaran za protupravna djelovanja i propuste (isti kao i kod fizičkih osoba).
- STJECANJE: u trenutku nastanka
- GUBITAK: u trenutku prestanka

PRAVNE OSOBE I SPOSOBNOST ČLANOVA TIJELA

- Pravne osobe ne mogu samostalno djelovati.
- Pravne osobe djeluju putem tijela (organa).
- Tijela (organe) pravne osobe čini fizičke osobe (jedna ili više njih), koje djeluju u ime pravne osobe.
- Članovi tijela (organa) su različiti od članova pravne osobe (ako postoje članovi pravne osobe).

PITANJA ZA PONAVLJANJE

1. Tko je fizička osoba?
2. Što su pravne osobe?
3. Što je pravna sposobnost, kada se stječe i gubi?
4. Što je poslovna sposobnost, kada se stječe i gubi?
5. Što je deliktna sposobnost, kada se stječe i gubi?